

Alkymisten

- videnskabsmand eller svindler?

Anskuelsestavlen fra 1900 viser en alkymist i hans værksted

Alkymisterne var en slags videnskabsmænd, der eksperimenterede med bl.a. kemi og fysik i perioden ca. 800 – 1700. Alkymisterne troede på, at alle stoffer er kombinationer af de fire elementer: Jord, vand, luft og ild.

De ledte efter noget, der blev kaldt "Lapis Philosophorum" eller på dansk "De vises sten". De vises sten skulle kunne give ejeren evigt liv, og de skulle også kunne omdanne uædle metaller til guld. Man brugte tit bly som det uædle metal, fordi bly er meget tungt, ligesom guld er tungt. Man prøvede altså at forvandle bly til guld.

I dag ved man, at alle stoffer er opbygget ud fra ca. 100 grundstoffer. Man kan ikke forvandle bly til guld med de kemiske processer, som alkymisterne arbejdede med.

I dag er der nok heller ikke ret mange, der tror på, at "de vises sten" kan give evigt liv.

Mange konger, fyrster og rigmænd ansatte alkymister til at søge efter de vises sten. Det gav anledning til, at en del svindlere blev ansat som alkymister. De fik penge og materialer til deres forsøg, så hvis de kunne få det til at se ud som om, de gjorde fremskridt, kunne de være ansat i årevis.

Nogle af de stoffer, som alkymisterne brugte i deres eksperimenter kunne være temmelig underlige (og i mange tilfælde virkningsløse). Det var vigtigt, at alkymistens værksted var fyldt med mystiske pulvere og dokumenter med opskrifter, symboler og besværgelser.

Samtidig er det vigtigt at huske, at rigtig mange alkymister var dygtige kemikere. De har udviklet mange af de kemiske processer, som man arbejder med i dag. De arbejdede f.eks. med gæring og destillation, og de gjorde mange opdagelser omkring f.eks. stoffers reaktioner, medicin, farvestoffer, metaller og metallegeringer.

En del berømte videnskabsmænd arbejdede også med alkymi. Den kendteste danske fysiker, der arbejdede med alkymi er Tycho Brahe, som levede fra 1546 til 1601. Han er i dag bedst kendt for sit arbejde med astronomi (udforskning af rummet), men han arbejdede altså også med alkymi.

Anskuelsestavler

Anskuelsestavler blev brugt i skolen fra midten af 1800 tallet til langt op i 1900 tallet. Tavlerne gav læreren en mulighed for at vise billeder af de emner, som der blev fortalt om.

På museets hjemmeside industrimuseet.dk kan I finde info om andre anskuelsestavler. Se under menupunktet "Undervisning" – "Grundskolen".